

> Retouradres: Postbus 16164 | 2500 BD | Den Haag

NCTV
P.J. Aalbersberg
Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG

Bezoekadres:
Bezu denhoutseweg 30
2594 AV Den Haag
T 088 9846 300
www.scp.nl

Inlichtingen bij

[redacted]@scp.nl

Ons kenmerk
SCP-2021/1610

*Correspondentie uitsluitend
richten aan het retouradres
met vermelding van de
datum en het kenmerk van
deze brief.*

Datum 10 juni 2021
Onderwerp Sociaal maatschappelijke reflectie mogelijke maatregelen Covid-19

Geachte heer Aalbersberg,

Ter voorbereiding op de besluitvorming in de MCC19 heeft u ons verzocht te reflecteren op de onderdelen uit stap 4 van het openingsplan en mogelijke uitvoeringsproblemen of andere belangrijke afwegingen die van belang zijn in kaart te brengen.

We schetsen u de meest zwaarwegende maatschappelijke effecten op een aantal onderdelen en thema's, zonder deze af te zetten tegen besmettingsrisico's.¹ Het wegen van epidemiologische effecten (op basis van het OMT advies) ten opzichte van maatschappelijke effecten (op basis van dit advies) is een politieke weging.

Ontvangen van bezoek en sociaal contact

- Mensen missen vooral de intiemere sociale contacten met mensen van buiten hun huishouden en kleinere bijeenkomsten. Uit onderzoek van de gedragsunit van het RIVM blijkt dat 71% van de deelnemers het mist om familie en vrienden in het echt te zien.
- Sociaal contact speelt een belangrijke rol in het welbevinden van mensen. Op bezoek gaan bij elkaar is niet alleen leuk tijdverdrijf, maar biedt ontspanning, verminderd gevoelens van eenzaamheid en heeft de functie van sociale steun.
- Vooral bij jonge mensen nam het aandeel met een laag psychisch welbevinden toe. Jongeren noemen o.a. spontaan contact en feestjes te missen. De beperking in de groeps grootte vormt daarvoor een belangrijke belemmering.

---

¹ Belangrijkste bronnen:

[SCP Dossier maatschappelijke effecten corona](#) ;

RIVM gedragsunit [Welbevinden en leefstijl | RIVM](#)

TNO (2021) [DE IMPACT VAN DE COVID-19 PANDEMIE OP WERKNEMERS Stand van Zaken in 2020](#)

Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid (2021) [Thuiswerken tijdens en na de coronacrisis](#). Een overzicht van drie metingen met het Mobiliteitspanel Nederland (MPN).

10 juni 2021

Ons kenmerk
SCP-2021/1610

- Beperkingen in het persoonlijk contact tussen mensen – zowel uit het informele netwerk als met formele hulpverleners – maakt het ook moeilijker om tijdig signalen van somberheid en angst te herkennen en op mogelijkheden van hulp te wijzen.
- Er kan een preventieve rol uitgaan van een verruiming van de mogelijkheden voor het bieden van onderlinge – dus informele - sociale steun. Het maken van een praatje is een van de meest voorkomende vormen daarvan.

Thuiswerkadvies

- Er zijn verschillende onderzoeken gedaan naar het aandeel van de werkenden dat thuiswerkt. Het percentage verschilt per onderzoek en hangt samen met de onderzoekspopulatie. Het aandeel dat (deels) thuiswerkt varieert tussen circa 40% en 73%.
- Vooral hoger opgeleiden en mensen met een kantoorbaan hebben betere mogelijkheden om thuis te werken.
- Het aandeel van de werktijd dat thuis wordt gewerkt binnen de groep die dat kan daalde van 76% in januari naar 66% in mei (RIVM, coronadashboard).
- Onderzoek van TNO laat zien dat, net als voor de COVID-19 pandemie, een substantieel deel van de thuiswerkers in 2020 last had van gezondheidsklachten; 38% gaf aan last te hebben van klachten aan de nek-, schouder, elleboog of pols, 17% kampte met burn-out klachten en 14% voelde zich sterk eenzaam. Toch is drie kwart van de thuiswerkers tevreden met het leven.
- Het thuiswerkadvies loslaten betekent niet dat er terug wordt gegaan naar de oude situatie. Uit onderzoek van TNO blijkt dat bijna 1 op de 4 thuiswerkers ook na de crisis grotendeels thuis wil blijven werken. Daarnaast wil 43% thuiswerken combineren met werken op locatie.

1,5 meter in het Mbo, Hbo en WO

- Het loslaten van de 1,5 meter maatregel in het Mbo, Hbo en het WO zal positieve gevolgen hebben voor zowel de educatie als de socialisatie van jongeren. Het volledig openen van het hogere onderwijs maakt het mogelijk dat meer studenten fysiek onderwijs kunnen volgen, het zal bijdragen aan het welbevinden van studenten en de opbrengst van het onderwijs vergroten.
- Hoe sneller de scholen worden geopend, hoe meer positieve gevolgen er verwacht kunnen worden voor met name het welbevinden van scholieren en studenten dit schooljaar. Het effect voor de leerprestaties zal beperkter kunnen zijn gezien de korte resterende periode tot de zomervakantie.

10 juni 2021

Ons kenmerk
SCP-2021/1610

Verruimen cultuurparticipatie, horecabezoek en locaties binnen en buiten

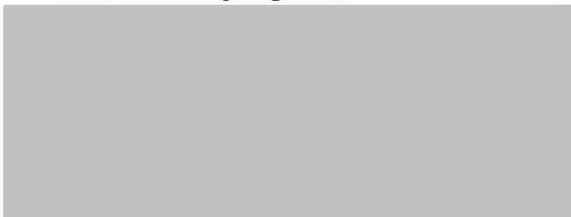
- Vrijtijdsbesteding draagt bij aan ontplooiing, ontspanning, ontmoeting, ondersteuning en onderscheiding, en kan er juist in tijden van tegenslag enorm toe doen.
- Het verder verruimen van deelname en bezoek aan culturele activiteiten, horecabezoek en andere locaties biedt mensen meer mogelijkheden voor activiteiten buitenshuis. Een groep mensen heeft daar sterke behoefte aan en het openen van de locaties kan een bijdrage zijn aan een verbetering van hun (fysieke en mentale) welbevinden.

Advies

Samenvattend en in overeenstemming met eerdere adviezen adviseert het SCP het kabinet de genoemde aandachtspunten en maatschappelijke effecten van de maatregelen Covid-19 mee te wegen in de besluitvorming en ook helder te communiceren dat deze afweging is gemaakt. Verder merkt het SCP op dat het advies ten aanzien van thuiswerken, groepsgrootte en het thuisbezoek in verhouding zou moeten staan met het verruimen van activiteiten in de vrije tijd en buitenshuis. De toegelaten groepsgrootte in horeca, cultuur en bij evenementen is lastig te rijmen met een strikt advies in de thuissituatie en leidt er mogelijk toe dat men zich daar in de praktijk niet meer aan zal houden. Tot slot adviseert het SCP om de effecten van eerdere versoepelingen in het oog te houden.

We zijn uiteraard bereid tot een andere toelichting op onze aandachtspunten en op het advies.

Met vriendelijke groet,

Prof. dr. Kim Putters
Directeur Sociaal en Cultureel Planbureau